

– Jo mer du tør å plukke bort, jo mer oppnår du

KRISTIN JARMUND

TEMA: KVINNER I ARKITEKTUREN
TILBAKEBLIKKET: DET DELTE FORBUNDET
SNØHETTAS SIMON EWINGS I NEW YORK
DET OFFENTLIGE MANGLER KUNNSKAP OM INTERIØR
FRA ARKIVET: 68-OPPRØR I SPALTENE

The white building og The black building kaller Kristin Jarmund de to sentrumsbygningene på Tjuvholmen (t.v.) og i Stortingsgata (t.h.). Foto: Ingebjørg Semb

Tur med Jarmund

Fra Stortingsgata til Karl Johan til Tjuvholmen på en drøy time. Kristin Jarmund trosset regnvær og novembervind, og vandret gjennom Oslo sentrum og sin egen karriere

TEKST: TOVE SOLBAKKEN
kulturstykker

Vel ... byvandring og byvandring. Det er kanskje ingen vits i å late som. Undertegnede og Kristin Jarmund hadde en plan, som allerede fra den våte morgenen av truet med å falle i fisk, og på Eidsvolds plass, med utsikt til Fokus Bank, under en blomstrete paraply, ble den rette avgjørelsen tatt. Det ble ikke gatelangs, det ble Grand Café.

I det minste kunne vi fremdeles se banken. Et av Kristin Jarmunds viktigste bygg, men også et av de vanskeligste. Tomten var skjev, nabobygningene verneverdige med ulik høyde, omgivelsene krevde varsomhet, og grunnforholdene var dårlige. Likevel, Kristin Jarmund forteller om prosjektet med en så glødende innlevelse at det ikke er et øyeblikks tvil om at hun legger alle følelsene sine i hvert eneste arbeid.

– De små oppdragene er like viktige som de store, sier hun, og smiler bredt. – De holder håndleddene myke og hjernen rask.

Intuitiv utvikling

Banken kommer vi tilbake til litt senere. Den er et av mange markante bygg fra Kristin Jarmund Arkitekters hånd, firmaet hun har drevet siden 1985. Ingenting hun tegner går stille i dørene, hennes hus tar omgivelsene og landskapet, samtidig som de glir inn med en slags naturlighet. Det siste kan nok tilskrives Jarmunds detaljering og perfektjonisme.

Hennes kontor har vokst fram intuitivt, fra prosjekt til prosjekt, ofte gjennom deltakelse, og senere, i konkurranser. Nedre Elvehavn i Trondheim 1985 var viktig, men Fyrstikkterrassen på Helsefyrt ble gjennombruddet.

– Det var utrolig at de våget å satse på meg, mener Jarmund, – men jeg fikk markert meg faglig, og derfra har det bare spunnnet videre.

I dag teller kontoret mellom femten og tjue medarbeidere, en god størrelse forteller Jarmund. Store nok til å ta et hvilket som helst

oppdrag, små nok til at alle kan samles rundt samme lunsj bord. Og fredagsvin. Men også det skal vi komme tilbake til.

Ting tar tid

– Arkitektur er en langsom prosess, og det er jeg veldig komfortabel med, fortsetter Kristin Jarmund. Engasjementet hennes lar seg ikke bryte ned av den deprimerende høsthimmelen utenfor Grand-vinduene.

– Arkitektur er ikke scenografi som skal rives ned igjen, den er noe varig, og man må tåle å endringer underveis i prosessen frem mot ferdig bygg. Ofte er det godt at ting tar tid. Man får oppleve friksjonen, bygget og planene blir testet. Logotårnet i Nydalen har vi skissert og jobbet med i ti år, nå er prosjektet endelig vedtatt bygget. Det gjelder også å ikke forelske seg så mye i en idé at man ikke er villig til å justere. Man må tåle motstanden, kunne gå nye veier og tilpasse kursen. Hvis man blir stående å stange, kommer man ingen vei som arkitekt. Og hele tiden gjelder det ikke å glemme den opprinnelige ideen. Arkitektur skal ikke være staffasje, den må kunne begrunnes.

Begrunnelse er det beste verktøy en arkitekt har. En læresetning som har fulgt meg helt fra tiden hos Telje-Torp-Aasen, er: Jo mer du tør å plukke bort, jo mer oppnår du.

Ikke en eneste gang i karrieren har Kristin Jarmund følt seg holdt tilbake av at hun er kvinne. – 68-erne kom før meg og tok kampen, det var nok vanskeligere for dem. For meg har det alltid vært en selvfølge at jeg skulle ha samme muligheter som mannlige kollegaer. Jeg vil si det slik: Det er mye vanskeligere å være en god arkitekt enn en kvinnelig arkitekt.

“ Jo mer du tør å plukke bort, jo mer oppnår du.

“ 68-erne kom før meg og tok kampen, det var nok vanskeligere for dem.

The black building

Tilbake til Fokus Bank. Vær eller ikke vær. Nå måtte vi ut, tvers over plassen.

– Vi ville utvikle et prosjekt som forener alt på dette hjørnet, påpeker Kristin Jarmund. – Den anonyme Rosenkrantz' gate, funkisen i Stortingsgaten og de historiske omgivelsene. Det var en kompleks oppgave. Alt skulle gå opp i ett hus, det måtte danne en helhet, ikke bli et kaos av ulike historier.

Hun gestikulerer og forteller. Kristin Jarmund er en dame som virkelig er levende kraftfull til fingerspissene.

– Ser du ytterveggene? spør hun. – De er nesten 70 cm tykke, vi har jobbet plastisk med fasaden, trukket vinduene innover som relieffer og gitt fasaden en rytmikk av glassjukt og trekarnapper. Det kan se enkelt ut, men man vil nok fornemme at det er gjennomtenkt.

Da Fokus Bank sto ferdig i 2005, møtte huset kritikk for å være for moderne og lite tilpasset.

– Det gjelder å ha is i magen, sier Jarmund. – Det har ikke jeg alltid, jeg blir veldig emosjonell, man vil jo bidra positivt. Men et bygg må ikke bli kjedelig. Det gjelder å ikke legge listen for lavt, da blir det ingen diskusjon, ingen følelser. Legger man den for høyt, går huset over hodene på folk. Man må finne innslagspunktet.

Kristin Jarmund har tidligere uttalt hvor viktig det er at hennes bygninger inviterer til personlig tolkning. Hun har blitt karakterisert som innovativ, fryktløs, artikulert, fokusert, effektiv og viljestærk. Legg gjerne til inspirerende. Hun peker og forklarer, og – som hun selv formulerer det – snakker på både inn- og utpust. Byvandringen er i ferd med å bli byvandring likevel, årets korteste byvandring riktignok, for hun har helt rett: Skal vi rekke Tjuvholmen, må vi ta en drosje!

The white building

– Hvis vi går ut på broen her, sier Jarmund, – kan du se hvordan bygningen sakte endrer seg. Fasaden mot vannet i dokken er et optisk fenomen, først ser man bare skivene, som står 90 grader på fasaden, men langsomt, etter hvert som man selv beveger seg, utvikler fasaden seg fra det monolittiske, den åpner seg, glasset kommer til syne, i direkte dialog med fasaden over vannrommet.

Hjørnebygningen vis-à-vis Bryggeorget var det første huset som kom opp i den nye bydelen Tjuvholmen. Byggherren ønsket en variert bygningsmasse, og ingen av arkitektene fikk vite hva de andre planla.

– Det var ikke komfortabelt å jobbe uten noen kunnskap om omgivelsene, sier Jarmund. – Vi valgte å tegne et lyst og nett hus, med assosiasjoner til skip, her ble det jo bygget båter i dokken like foran. Materialer og fargebruk skulle speile dette.

Så ser vi den nyplasserte, enorme, glitrende lysekronen i førsteetasjen.

– Jøss og kors, den var fargerik! utbryter arkitekten. – Der ser du forresten trefinérkledningen ved vinduene. Også det en referanse til båtbyggingen. Dimensjonene i skivene er like, som vinduene på veggen mot gaten. Det er morsomt hvordan bygget beveger seg langs og over og inn og rundt, dette hjørnet har to ansikter, det var en stor utfordring. Som regel ligger mine bygg veldig fritt. Disse to er de eneste jeg har tegnet i sentrum. The black building and the white building.

Like etter må Kristin Jarmund løpe videre, til designmøte med danske kollegaer i C.F. Møller. De samarbeider om milliardprosjektet Crystal Clear for KLP, som planlegges på den gamle postterminaltomten ved Oslo S.

Vi ville utvikle et prosjekt som forener alt på dette hjørnet, sier Kristin Jarmund om Fokus Bank i Stortingsgaten. Foto: Ingebjørg Semb

Ret fra Nepal

Det har gått noen timer, og Arkitektnytt har forflyttet seg til Kristin Jarmunds kontorlokaler på Drammensveien. Vi lovet nemlig å komme tilbake til fredagsvinen. Hos Kristin Jarmund Arkitekter begynner uken med mandagsmøte, der alt som må gjøres planlegges og delegeres, og avsluttes med fredagsvin og snop langs langbordet. I dag: ekstra stemning, ettersom den avslappede gjengen nettopp har kommet hjem fra studietur i Nepal, en feiring av kontorets 25-årsjubileum. En diger gongong har blitt hengt opp, og testet, harmonisk østenmusikk ligger på spilleren, og på enden av bordet sitter Kristin Jarmund og ler med hele seg. Hun har nemlig skriftlig oversikt over det voldsomme antallet boblejakk og kashmirsjal som ble kjøpt inn på turen. Medarbeiderne rundt bordet framhever den fine kreative blandingen av mennesker og trekker fram den engasjerte sjefen, hun som sørger for at alle får uttrykt seg.

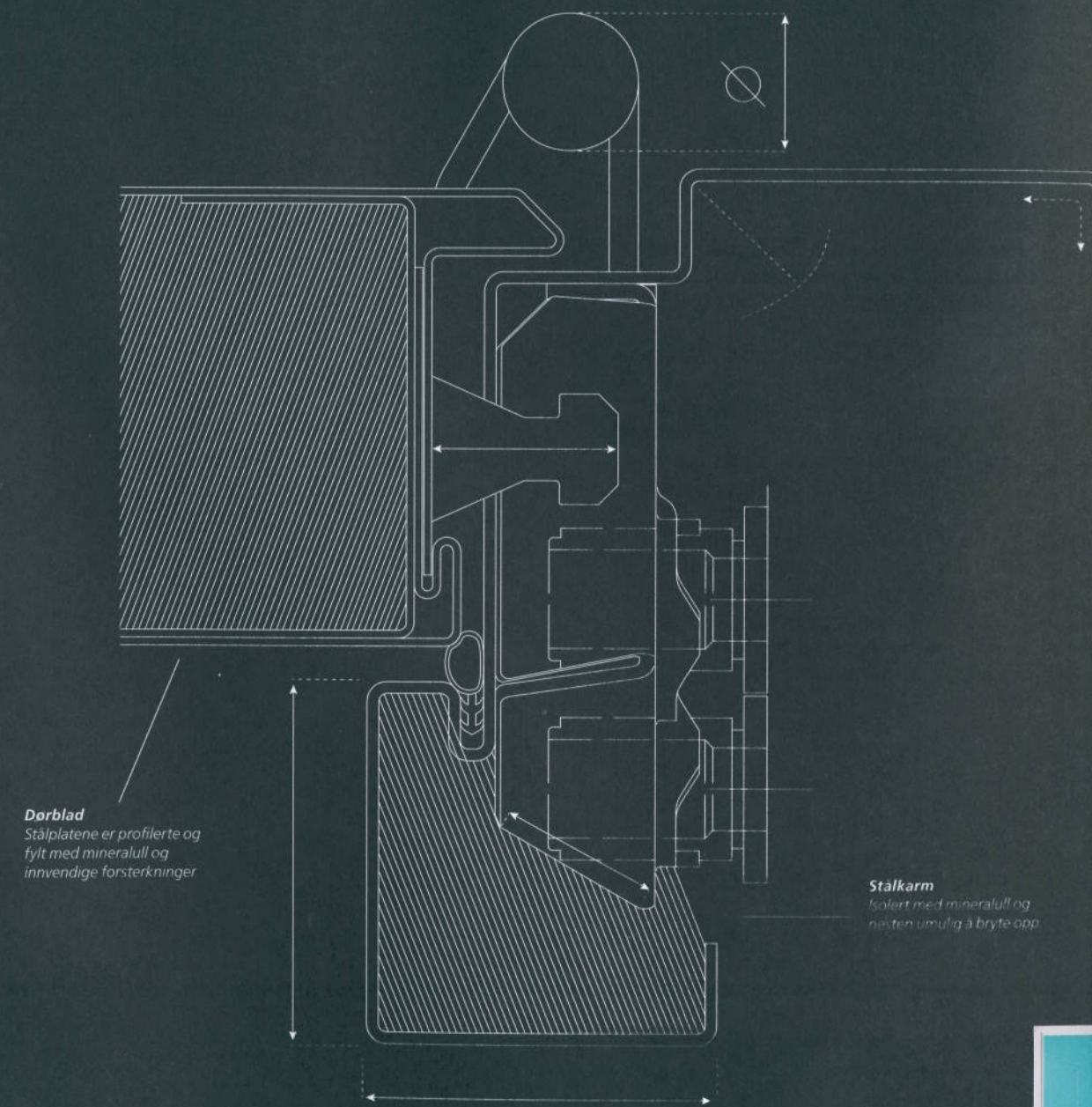
– Vi er heldige nå, som har C.F. Møller-oppgavet, det gir oss god kontinuitet på kontoret. Det kreves ydmykhet for å drive arkitektkontor, man har et stort ansvar, jeg ønsker å skape trygghet for mine ansatte og inspirere dem.

At Kristin Jarmund ble arkitekt, har hun tidligere sagt var litt tilfeldig. Tegnegleden lå i bunnen, og hun tegner fremdeles kun for hånd.

– Det er spennende å se linjen i arbeidene mine, selv om den kanskje er litt ubevisst. Fra lys puss til mørk puss, og fargene gjennom mange ledd, til jeg endelig våget meg på naturstein. Fargene er fortsatt med oss, men nå med utvidet bruk gjennom sjatteringer av glass og belysning.

Arkitekten forteller at god mat, gode venner, reiser og musikk gir henne inspirasjon. Men det viktigste, sier hun, er at hun veldig lett lar seg begeistre. ■

Dårlige nyheter for alle innbruddsty En sikkerhetsdør fra Daloc.

Dørblad
Stålpelatene er profilerte og fylt med mineralull og innvendige forsterkninger

Stålkarm
Isolert med mineralull og nesten umulig å bryte opp

Med Daloc sikkerhetsdør i stål kan du ta livet med ro. Flere lag stålpelat og mineralull sammen med innvendig forsterkning gjør det nesten umulig å bryte gjennom døren. Bytt til den mest attraktive og avanserte sikkerhetsdørene som finnes. Les mer på daloc.com

DALOC
Sikkerhetsdører